

RÁDULY JÁNOS

Sóvidéki népballada Áprily Lajos lejegyzésébenKulcsszavak: *Áprily Lajos; népballadák; Rózsa Sándor*

A kibédi születésű Seprődi János (1874- 1923) kézirati hagyatéka 1943-ban került a kolozsvári Erdélyi Múzeum Könyvtárába. Itt bukkant rá később Almási István népzene kutató Áprily (Jékely) Lajos népdallejegyzéseire, amelyeket 1904-ben rögzített parajdi nyaralásakor. A kis munka létrejöttében Seprődi pályázati felhívása játszotta a döntő szerepet. A pályázat eredményeiről Almási István számolt be Áprily Lajos népdalgyűjtése című közleményében.¹

Áprily kis tájékoztató után szöveget is csatolt munkájához. Ezt írta: „A dalok legnagyobb részét -hogyan mondjam- első kézből kaptam. Azt értem ezalatt, hogy nem „nadrágos”, hanem „harisnyás” legényektől hallottam. Legtöbbjét az én Fábyán Marci barátomnak köszönhetem, aki szorgalmas „sótörő” a Bucsin és gyergyai úton. Tömérdek dalt tudott, és soknak a keletkezési helyét is meg tudta mondani.”²

A parajdi dalanyagban népballada is található, a 45. számú, íme a szöveg:

*Rózsa Sándor bújában
Bort iszik a csárdában.
Odamegyen az anyja:
Édes fiam, jer haza!
Nem megyek én még haza,
Vérbe fürdöm én még ma.
Kocsmárosné, édesem,
Van- e bora édesen?
Van egy kicsi, de nem jó,
Nem betyároknak való.
Nem vagyunk mi betyárok,
Útonálló zsványok.
Mi a szegényt nem bántsuk,
Csak a nagygazdát várjuk,
Hogy a hátát puhítsuk,
S az orcáját virítsuk.*

Magunk három megjegyzést fűzünk a balladához.

1. Az adatközlő a már emlegetett Fábyán Marci, aki úgy énekelte el a szöveget, hogy minden sor ismétlődött. Teljes formája tehát így mutatott: Rózsa Sándor bú-

jába./ Rózsa Sándor bújába/ Bort iszik a csárdába,/ / Bort iszik a csárdába...(stb.). A VIII. osztályos Jékely Lajos nem csatolt dallamokat a pályamunkához, amely – a gyűjtő beszámolója szerint – 68 népi alkotást tartalmaz.

2. A szöveg a betyárballadák közé tartozik, magam Kibédi népballadák (1975) című gyűjteményemben két változatát közöltem. A szövegek külön- külön címet kaptak, a főcím alatt- zárójelben- típuscímet is adtam. Áprily mellőzte a címadást. A majdani könnyebb besorolás kedvéért most pótoljuk a mulasztást: Rózsa Sándor bújába (Nem bántjuk mi a szegényt).

3. Epikus énekünk az egész magyar nyelvterületen ismert. A magyar népballadák című magisztrális összefoglalásban ez olvasható: „*Népszerűségének bizonyítéka nem csak számos feljegyzés, hanem az is, hogy egy- egy vidék a kedvelt betyárhőse- nek nevét illesztette a szövegbe.*”⁴ Áprily lejegyzése igazolja, hogy a balladás dal a Sóvidéken is közkedvelt volt.

Jegyzetek

1. Almási Istán: *Áprily Lajos népdalgyűjteménye. Nyelv és Irodalomtudományi Közlemények. XXXI. évf. 1987. 2. szám. 161- 174*
2. Almási Istán: *Áprily Lajos népdalgyűjteménye. Nyelv és Irodalomtudományi Közlemények. XXXI. évf. 1987. 2. szám. 162-163*
3. Ráduly János: *Kibédi népballadák. Bukarest. 1975. 108- 109.*
4. Ortutay Gyula- Kriza Ildikó: *Magyar népballadák. Bp. 1968. 776.*

